

GELECEK İÇİN BİLGİ ÇALIŞTAYI: “BİLGİNİN DÖNÜŞÜMÜ” HAKKINDA RAPOR

Haz. Uğur KAÇAN*

Bu rapor, 31 Ekim-3 Kasım 2019 tarihinde Antalya'daki Papillon Zeugma Relaxury otelinin toplantı salonunda katılmış olduğum “Gelecek için Bilgi” Çalıştayı (GİB); “Bilginin Dönüşümü 2019”¹ temalı toplantılarda üzerinde durulan konularla ilgilidir. Kütüphane yöneticileri, kütüphaneciler, araştırmacılar ve yayıncıların katıldığı bu çalıştayda akademik görünürlük, üniversite kütüphane koleksiyonları gelişimi, çeşitli alanlarda literatür takibi, konu uzmanı kütüphanecilerin akademik camiadaki rolü, kütüphane ve bilgi kaynaklarının son kullanıcıya aktarılması gibi konu başlıkları altında oturumlar düzenlenerek sunumlar yapılmış ve karşılıklı bilgi alış-verişi sağlanmıştır. Bu rapor, düzenlenen çalıştay hakkında üniversite yönetimine bilgi verme amacını taşımaktadır. “Gelecek için Bilgi” Çalıştayı; “Bilginin Dönüşümü 2019” çalıştayına üniversitemizi temsilen katılım gerçekleştirilmiştir. Online Bilgi Hizmetleri A.Ş.'nin ana sponsoru olduğu GİB Çalıştay 2019, üniversite, kamu ve araştırma kütüphanelerine yönelik olarak düzenlenmiştir. Online Bilgi Hizmetleri A.Ş. çevrimiçi yayıncılara profesyonel uluslararası pazarlama, satış ve dağıtım hizmetleri sağlama amacıyla faaliyet gösteren, Türkiye ve KKTC üniversiteleri ve yükseköğrenim kurumları ile tüm kamu kurum ve kuruluşlarının akademik bilgi ihtiyacını karşılamak üzere saygın meslek odaları, uluslararası bilimsel, akademik ve mesleki yayıncılar ile küresel ortaklıklarla; eKitaplar, eDergiler, Dijital Kütüphaneler, Bilimsel ve Teknik bilgi gibi kapsamlı bir dizi içerik için abonelik çözümleri sunmak üzere oluşan bir kurumdur.

Çalıştay programı ve oturum detayları;

PROGRAM

I. OTURUM: Yeni Nesil Kullanıcılar için E-Kitap Seçim Süreçleri ve Kullanımı

Moderatör:

Dr. Ebru Kaya – *İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi*

Elektronik kitap tarihi hakkında bilgiler verildi. Amerika özelinde elektronik kitap kullanımı demografik yapıya göre grafiklendirilerek aktarıldı. Kütüphane koleksiyon ve içeriği doğrultusunda İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi tanıtıldı. Kütüphaneye kaynak sağlama, koleksiyon sayıları gibi verilerin yıllara göre dağılımı grafik oluşturularak sunuldu. E-kitap seçim/sağlama süreci ve kriterleri, koleksiyon geliştirme aşamaları hakkında bilgi verildi. Genel ve teknik anlamda basılı kitap ile e-kitap karşılaştırması yapıldı. Bu karşılaştırma sonucunda her iki türden kaynak için avantajlar ve dezavantajlar dile getirildi.

* Kütüphaneci, İstanbul Gelişim Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, İstanbul, Türkiye, E-posta: ukacan@gelisim.edu.tr

¹ Ayrıca bakınız: <http://gibcalistay.com/2019/>

Konuşmacılar:

Gökür Aslan – *İstanbul Teknik Üniversitesi*

Uluslararası örneklerle kullanıcıların tercihleri göz önünde bulundurarak e-kitap ve basılı kitap karşılaştırması yapıldı. Kullanıcıların elektronik kitabı tercih etmeye başladıklarını, bu tercihlerinde elektronik kitapların formatları, ara yüzleri gibi teknik unsurlara göre değişiklik gösterebileceği aktarıldı. Kullanıcı alışkanlıklarının belirsizliğinden araştırma kütüphanecilerinin e-kitap seçim aşamasında kullanıcıların belirsizliği dikkat edilerek geniş teknik özelliklere sahip kaynakların seçilmesinin önem arz ettiği açıklandı. E-kitap alım modelleri, e-kitap seçim kriterleri, satın alma süreçleri ve bu süreçte yaşanan sorunlar aktarıldı.

Dr. Öğr. Üyesi Besim Baranoğlu – *Atılım Üniversitesi*

Kütüphanelerin akademik araştırmalardaki önemine değinildi. Akademik eğitim alırken elektronik kitapların ortaya çıktığını dile getirirken bu süreçte yaşanan zorluklardan bahsedildi. Akademik eğitim verirken hem akademi dünyasında hem de öğrenci dünyasında e-kitap özelinde karşılaşılan sorunlardan bahsedildi. Lecture-capture eğitimi ve flipped class yöntemi hakkında bilgi verilip elektronik yaşamın eğitime de katkılarından bahsedildi.

Eszter Lukács – *IEEE*

Elektrik ve elektronik, bilgisayar, bilgi teknolojileri, biyoteknoloji, fizik ve ilgili diğer teknoloji bilimlerdeki yayınları kapsayan IEEE veri tabanı hakkında detaylı bilgiler verilerek IEEE Explore Digital Library, Code Ocean ve IEEE Dataport hakkında ürün tanıtımı yapıldı.

II. OTURUM: Yaratıcı ve Girişimci Kuşaklar için İnovasyon: Üniversite Yansımaları

Moderatör:

İlhan Akçal

Konuşmacılar:

Rohit Singh Gole – *Clarivate Analytics*

Kütüphanelerin ve kütüphanecilerin siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda aktif rol aldığı ve bu alanlardaki gelişimlerinde ve değişimlerinde rol oynadığı aktarıldı. İnovasyonların oluşumu, gelişimi ve ortak yönleri hakkında bilgiler verildi. Bunlar eğitim kurumları ve kütüphanelerle ilişkilendirildi. İnovasyon prensipleri hakkında bilgiler verildi. Geçmiş inovasyonlar, şimdiki inovasyonlarla karşılaştırılıp oluşum şekilleri, gelişimleri ve ortak yönleri örneklerle aktarıldı. İnovasyonların ve akademik araştırmaların sahiplik bildirimi için patent alımının önemi aktarıldı. Patentlerde başka hiçbir yerde bulunamayan ayrıntılı teknik bilgi içerdiği belirtilerek Clarivate Analytics firmasının Derwent ürün tanıtımı yapıldı.

Prof. Dr. Asım Egemen Yılmaz – *Ankara Üniversitesi*

Geçmişten günümüze üniversite kavşamı kısaca aşağıdaki şekilde açıklandı:

Birinci Nesil Üniversite: Sadece “Eğitim-Öğretim” Odaklı

İkinci Nesil Üniversite: Eğitim-Öğretim’in Yanı Sıra “Araştırma” Odaklı

Üçüncü Nesil Üniversite: Eğitim-Öğretim ve Araştırma'nın Yanı Sıra “Bilgi Birikiminin Ticarileştirilmesi” Odaklı

Üniversitelerde inovasyon kavramı açıklanarak birçok alanda örnekler verilip şuan en çok kullandığımız internet, emniyet kemeri, florlu diş macunu, lityum-iyon pil, lazer, roket yakıtı gibi inovasyonların aslında bir üniversite araştırması sonucu ortaya çıktığı ifade edildi. Girişimcilik ve girişimci üniversite kavramları açıklanarak TÜBİTAK GYÜE (Girişimci ve Yenilikçi Üniversite) içeriği hakkında bilgiler verilip hesaplanma oranları açıklandı. ABD’den girişimcilik örnekleri verilerek kaç akademisyen, akademisyenlerin kaçının firması var, hangi alanlarda faaliyet gösteriyorlar, kaç Nobel ödülü aldı gibi bilgiler aktarıldı ve Türkiye’deki mevcut durum ile karşılaştırıldı.

Gizem Teke Karşlı – *Grup Ofis Marka Patent A.Ş.*

Patent vekili olarak patent nedir sorusuna “Sınırlı bir süre ve yer için patent sahibine, üçüncü kişiler tarafından buluşun izinsiz olarak üretilmesini, satılmasını, kullanılmasını veya ithal edilmesini engelleme amacıyla tanınan tekel haklarıdır.” diyerek patentin tanımı yapıldı. Patentın önemi bir örnekle aktarıldı. Patent sahibi olabilmek için bir buluşa sahip olunması gerektiğinin altı çizilerek buluş niteliğinde sayılmayanlar açıklandı. Patent kriterleri ve patent verilmeyecek buluşlar aktarıldı. Literatür taramalarında patent sayıları ve atıf sayıları tablo şeklinde açıklandı. Literatür taramalarına patentlerin eklenmesi aşağıdaki sebeplerden dolayı önemli bulundu.

- Buluş/Tez konusunun yeni olup olmadığını, daha önceki patent durumunu öğrenme,
- Teknolojilerin ilerleme yönünü ve hızını takip olanağı,
- Mevcut ve gelecekte yapılacak olan araştırmalara yön verme olanağı,
- Bilimsel araştırmalara, akademik çalışmalara başlamadan önce literatür taraması sürecinde iken yapılan patent ön araştırması, bu alanda dünyada daha önceden yapılmış patent başvuruları olup olmadığı konusunda bilgi olanağı,
- Tez çalışmasına başlamadan önce konu değişikliğine gidilebilmesi olanağı,
- Önceden çalışılmış, patenti alınmış bir konuda tekrar bilimsel çalışma yapılmasının önüne geçme olanağı

Türkiye’de üniversitelerin patent başvuru sayıları son 10 yılda 17 kat artarak toplam başvuruların % 15’ine ulaşmıştır.

Üniversitelerin 1996-2019 yılları arasında, sıralamaya giren ilk 10 üniversitenin yayınlanan patent sayılarına baktığımızda ise karşımıza aşağıdaki gibi bir tablo çıkmaktadır.²

1-İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	575
2-İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ	479
3-İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	90
4-YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ	76
5-İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	71

² Üniversitelerin patent başvuru sayıları, [Çevrimiçi] Elektronik adres: <http://www.destekpatent.com/haber-detay/universitelerin-patent-basvuru-sayilari> erişim 28 Kasım, 2019

6-HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ	66
7-GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	62
8-ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	60
9-HARRAN ÜNİVERSİTESİ	57
10-İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	53

Patent veri tabanları hakkında bilgiler vererek nasıl tarama yapılacağı gösterildi.

Ücretsiz bazı veri tabanları aktarıldı bunlardan bazıları aşağıda belirtilmiştir:

- AVRUPA PATENT OFİSİ
<https://worldwide.espacenet.com/>
- WIPO
<https://patentscope.wipo.int>
- GOOGLE
<https://www.google.com/?tbs=pts>
- TÜRK PATENT
<https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/>
- Birleşik Devletler Patent ve Marka Ofisi'nin patent ve tasarım veri tabanıdır.
<https://www.uspto.gov/patents-application-process/search-patents>
- Birleşik Krallık Fikri Haklar Ofisi
<http://www.ipo.gov.uk/patent.html>
- Japonya Patent Ofisi
<http://www.jpo.go.jp/index.html>
- Almanya Patent Ofisi
<http://www.dpma.de/suche/patentdatenbanken.html>
- Macaristan Patent Ofisi
<http://www.hpo.hu/English/>
- Kore Patent Ofisi
<http://www.kipo.go.kr/en/>
- İtalya Patent Ofisi
<http://www.fildata.it/ricercae.html>

Bir çalışmanın daha sonra patenti alınmak istendiğinde bir problemle karşılaşmamak için makale yayını öncesinde mutlaka patent başvurusu yapılmasının altı çizildi.

III. OTURUM: Sosyal Medyada Fark Yaratın Kütüphaneler

Moderatör:

Emre Hasan Akbayrak – *Atılım Üniversitesi*

Konuşmacılar:

Aykut Bayraktar – *Bursa Uludağ Üniversitesi*

Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphanesi olarak sosyal medyaya nasıl dâhil oldukları, başlangıçtaki sayıları ve şu anki sayıları tablo halinde gösterildi.

Sosyal medya kullanırken yaşanan zorlukları ve bu zorlukları nasıl aştıkları örneklerle aktarıldı. Sosyal medyada paylaşımların etkileşim kazanması, takipçi sayılarının artması ve kütüphane görünürlüğünü arttırmak için etkinlikler, yarışmalar ve projeler paylaşıldı. Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphanesi sosyal medya paylaşımlarının içeriklerin özgün olması ve her zaman kurumsal dil kullanmamaya özen gösteriyor.

Mine Akkurt – *Sabancı Üniversitesi*

Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi olarak sosyal medyaya nasıl dâhil oldukları anlatıldı. Sosyal medya platformlarını tamamıyla kurumsal dili bir kenara bırakarak eğlenceli bir kütüphane hesabı olup kullanıcıları kütüphanenin görünürlüğünü arttırmayı amaçladıkları açıklandı. Güncel konular da dikkate alınarak özgün içerikler yaratıp gün boyu aktif sosyal medya kullanımı benimsenmiştir. Kütüphanede geçmiş dönemde ve şuan ki dönemde düzenlenen etkinlikler, projeler ve söyleşiler paylaşıldı.

Bahar Biçen Aras – *MEF Üniversitesi*

Kütüphane hizmetlerinin internetle olan ilişkisi anlatılarak sosyal medyanın tanımı ve sosyal medyanın kütüphaneler için faydaları kısaca bu sözle anlatıldı: “Sosyal ağlar aynı zamanda kütüphanecilere yeni kullanıcı ve işbirliği yapacak meslektaş bulmada da yardımcı olurken kütüphane tanıtımını ve kütüphane hizmetlerinin önemini sosyal topluluklara anlatmaktadır.”³ Sosyal medya ve geleneksel medya karşılaştırıldı farklar, avantaj ve dezavantajları anlatıldı. Y ve Z kuşağına hitap edildiği için ve artık internetin her yerde olup erişilmesi kolay olduğundan dolayı kütüphaneler görünürlüğü artırmak ve kullanımı arttırmak amacıyla sosyal medya kullanmaktadır.

“Sosyal medyada neler yapılabilir” sorusuna aşağıdaki cevaplar verildi:

- Üniversite Kütüphaneleri hizmet verdiği Y-Z kuşağını dikkate alarak sosyal medya hesaplarını etkin bir şekilde kullanmalıdır.
- Kütüphaneler ve bilgi merkezleri sadece kendilerini ilgilendiren olayları değil, güncel gelişmeleri de dünya ile paylaşmaktadır.
- Üniversite kütüphaneleri sosyal medya hesaplarında paylaştıkları konuları, olayları veya durumları fotoğraflar, videolar ve verdikleri linklerle desteklemelidir. Böylece kullanıcıların (takipçilerin) dikkati bu paylaşımlar aracılığıyla kütüphanelere çekilebilir.
- Kütüphane kullanımı, bilgi kaynaklarının zenginliği, bu kaynaklara nasıl ulaşılacağı, kullanıcı eğitimi (oryantasyon) hakkındaki bilgileri içeren paylaşımlar dikkat çekmektedir.
- Toplumsal ve güncel olaylarla ilgili bilgilendirici paylaşımlar, kütüphanelerin toplumsal ve sosyal duyarlılığını yansıtmaktadır.
- İşbirlikçi ve çözüm odaklı olan kütüphaneler, kullanıcıların (takipçilerin) görüşlerini, eğilimlerini belirlemek için interaktif iletişim seçenekleri sosyal medya üzerinden değerlendirilebilir (anket, kahoot vb.).
- Üniversite kütüphanelerinde sosyal medya hesaplarının daha etkin ve verimli kullanılabilmesi için bu hesapları yöneten kişilerin halkla ilişkiler, sosyal medya ve pazarlama konularında eğitim almaları yararlı olacaktır.
- Sosyal medya politikası hazırlanmalıdır.
- Erişilebilir web sayfası [SEO Search Engine Optimization (Arama Motoru Optimizasyonu)]

³ Buono, M. P. ve Kordeleski, A. (2013). Connect, create, collaborate how and why social media is good for your library and why you should join the fun. Young Adult Library Services, Winter, 11(2), 30.

- Kurumsal kimliğiniz ile örtüşen ve destekleyen kütüphane web sayfanızda dizin altında politika anlatılmalıdır.
- Web sayfasında sosyal medya araçları yer almalıdır.

MEF Üniversitesi ve MEF Üniversitesi Kütüphanesi ile ilgili bilgiler verildi.

Brahim Jrah – *CABI*

CABI firma ve ürün tanıtımı yapıldı. CABI olarak sosyal medyanın gücünün büyük olduğunu bunun sayesinde 47 ülkede üyeliklerinin olduğu belirtildi. Sosyal medya kullanımına karar süreçleri aktarıldı. CABI olarak neden sosyal medya kullandıkları aşağıdaki gibi açıklandı:

- Sosyal medyamız, tarım ve çevre ile ilgili sorunları çözerek hayatları iyileştirme misyonumuzu destekliyor
- Küçük mülk sahibi çiftçilerin verimlerini artırmalarına yardımcı olacak kaynaklara erişim sağlanması,
- Bitki zararlılarının ve hastalıklarının yayılmasını azaltmak için bilgi ve uzmanlığımızı paylaşmak,
- Proje ve program çıktılarımızı, ekinlerini geliştirmek için tarım ve çevre ile ilgili güncel araştırmalara erişmesi gerekenlere duyurmak,
- Araştırmacıları, öğrencileri ve profesyonelleri, topluluklarında bir fark yaratabilmeleri için bilgilerini geliştirmelerine destek olmak.

IV. OTURUM: Akademik Teşvik ve Yeni YÖK Talepleri Kapsamında Üniversiteler: Yayın Geliştirme ve Performans Süreçleri

Moderatör:

Ahmet Kahraman – *Yükseköğretim Kurulu Kütüphanesi*

YÖK’ün kuruluşundan bahsedildi. YÖK yönetiminden yeni YÖK olarak bahsedildi. Seçildiğinden bu yana YÖK tarafından yürütülen projeler, toplantılar ve çalışmalar aktarıldı. Akademik yönde yaptıkları çalışmalardan dolayı adlarından ‘‘Akademi Dostu YÖK’’ olarak bahsettirdikleri açıklandı. YÖK başkanı Prof. Dr. M. A Yekta Saraç’ın açık erişime verdiği önem aktarıldı. YÖK açık erişim-açık bilim çalışmaları anlatıldı. Uluslararası Tez Merkezinde 2017’den 2018’e kadar olan gelişmeler aktarıldı. Bunlardan açık erişimle ilgili olarak 2017’de açık erişimli tez oranının %56.3’ten 2018’de %98.7’ye ulaştıklarını ve tez merkezi kullanım istatistikleri tablo halinde gösterildi. Uluslararası akademik çalışmalara verilen önemi ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın onayıyla yürürlüğe giren ‘‘Akademik Teşvik Ödeneği’’ yönetmeliğiyle akademik çalışmaların artması amaçlandığı açıklandı.

Konuşmacılar:

Ayça Aydemir – *Acıbadem Üniversitesi*

Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi tanıtımı yapıldı. Acıbadem Üniversitenin yıllara ve konulara göre akademik yayınları grafiklerle açıklandı. Web of Science (WOS)’ta indekslenen yayınların puanlama tablosu anlatıldı. Acıbadem Üniversitesi olarak verdikleri bibliyometri hizmetleri ve çeşitli sebeplerden dolayı yaşanan zorluklar aktarıldı. InCites araştırma raporları detaylandırılarak açıklandı.

Performans ve performans değerlendirme kavramlarına Türkiye üniversiteleri (devlet-vakıf) kapsamında şahsi analizleri ve görüşmeler sonucu alınan öneriler aktarıldı. YÖK üniversite değerlendirme raporları temel başlıklarıyla aktarıldı. Bunlar;

- Eğitim ve öğretim
- Araştırma-geliştirme, proje ve yayın
- Uluslararasılaşma
- Bütçe ve finansman
- Topluma hizmet ve sosyal sorumluluk alanlarıdır.

Bu değerlendirme göre;

- Eğitim-Öğretim alanında Orta Doğu Teknik Üniversitesi,
- Araştırma-Geliştirme, proje ve yayın alanında Koç Üniversitesi,
- Topluma hizmet ve sosyal sorumluluk alanlarında Ankara Üniversitesinin başarılı olduğu ortaya çıkmıştır.

Akademik teşvik uygulamasının yayın sayısını arttırdığına fakat diğer kriterler göz önüne bulundurulduğunda bunun anlamlı bir artış olmadığı dile getirildi.

Akademi teşvik kapsamında etik ihlalleri aktarıldı.

URAP (University Ranking by Academic Performance) kriterleri aktarıldı.⁴

Buna göre;

- 1) Makale Sayısı
- 2) Öğretim Üyesi Başına Düşen Makale Sayısı
- 3) Atıf Sayısı
- 4) Öğretim Üyesi Başına Düşen Atıf Sayısı
- 5) Toplam Bilimsel Doküman Sayısı
- 6) Öğretim Üyesi Başına Düşen Toplam Bilimsel Doküman Sayısı
- 7) 2015-2016 Yılı Doktora Mezun Sayısı
- 8) Doktora Öğrenci Oranı
- 9) Öğretim Üyesi Başına Düşen Öğrenci Sayısı

URAP 2019-2020 Türkiye raporuna göre ilk 5 üniversite ve genel puanı;⁵

Sıralama	Üniversite	TOPLAM
1	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	802.91
2	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	782.75
3	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	763.68
4	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	717.17

⁴ “URAP”, [Çevrimiçi] Elektronik adres: <http://tr.urapcenter.org/2019/2019.php> erişim 28 Kasım, 2019

⁵ “URAP”, [Çevrimiçi] Elektronik adres: http://tr.urapcenter.org/2019/2019_t9.php erişim 28 Kasım, 2019

5	KOÇ ÜNİVERSİTESİ	716.97
6	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	708.45
7	BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	683.27
8	EGE ÜNİVERSİTESİ	678.20
9	İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	676.03
10	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	672.92

Doç. Dr. Bekir Taner San – *Akdeniz Üniversitesi*

Birim / Bölüm / Fakülte bazlı performans değerlendirmesi yapabilmek, sadece h indekse bağlı olmayan değerlendirme, yayın sayıları değil aynı zamanda yayın kalitesini değerlendirebilmek için Akademik Performans Değerlendirme Endeksi (APEX)⁶ sistemi kurulduğu aktarıldı. Bu sistem görsel materyallerle detaylandırılarak anlatıldı.

Derya Soğuksu – *Web of Science Group*

Web of Science tanıtımı yapıldı ve akademik araştırmalar için önemi aktarıldı. Yeni YÖK Talepleri kapsamında Üniversiteler 2018 Üniversite yıllık izleme ve değerlendirme raporu, araştırma ve aday araştırma üniversitelerinin 2017-2018 performansları ve araştırma performansını kıyaslama & sıralamalar adlı başlıklarda incelendi. 2018 Üniversite yıllık izleme ve değerlendirme raporunun kriterleri aktarıldı. Türk yükseköğretim sistemi 8 milyona dayanan öğrenci sayısı ve 207 yükseköğretim kurumu ile sayısal büyüme açısından belirli bir düzeye ulaştığı çeşitlenen, farklılaşan ve sayıları artan yükseköğretim kurumlarının artık “nitelik” üzerinde odaklanması gerektiği ifade edildi.

Web of Science – InCites Benchmarking & Analytics Göstergeleri

- Araştırma Kapasitesi
 - Yayın Sayısı
 - Atıf Sayısı
- Araştırma Kalitesi
 - Incites Dergi Etki Değerinde ilk %50’lik Dilime Giren Bilimsel Yayın Oranı
 - İlk %10’luk Dilime Giren Yayın Oranı
- Etkileşim ve İşbirliği
 - Üniversite-Üniversite İşbirlikli Yayın Oranı
 - Üniversite-Sanayi İşbirlikli Yayın Oranı
 - Uluslararası İşbirlikli Yayın Oranı

Yukarıdaki göstergeler göz önünde bulundurarak Üniversiteler için işbirliklerinin;

- Multidisipliner çalıştığımız için
- Bir topluluğun, gücün parçası olmak için
- Sorumlulukları paylaşmak için
- Yeni fon imkanlarına kavuşmak için
- Akademi ve endüstri işbirliği ile sorunlara çözüm bulmak için

⁶ “APEX Hakkında”, [Çevrimiçi] Elektronik adres: <http://akademik.akdeniz.edu.tr/apex> erişim 28 Kasım, 2019

- Yeni bakış açıları için önemli olduğunun altı çizildi.

Bunun için çok sayıda işbirliği değil doğru işbirliklerinin yapılmasının önemli olduğu aktarıldı.

Üniversitelerin dünya sıralamasına değinildi ve en iyi araştırmacıları çekmek, daha fazla devlet finansmanı almak ve uluslararası bir profil kazanmak açısından önemli olduğu ifade edildi.

Uluslararası üniversite kıyaslamalarının(URAP, ARWU, U.S. News) kriterleri ve Türkiye'nin bu kıyaslamalardaki yeri paylaşıldı.

V. OTURUM: Akademik Kütüphanelerde Kanıta Dayalı Tıp Uygulamaları ve Destekleyici Kaynaklar

Moderatör:

Dr. Mehmet Murat Topaloğlu – *Sağlık Bilimleri Üniversitesi*

Konuşmacılar:

Ertay Nebioğlu – *Koç Üniversitesi*

Kanıta dayalı tıp çalışmaları ve kanıta dayalı tıp tarihi kısaca anlatıldı. Sağlık Bilimleri Kütüphaneciliği veya Tıp Kütüphaneciliği MLA'ye göre; Sağlık bilimleri kütüphanecileri, sağlık alanındaki bilgi kaynaklarına hakim olan bilgi profesyonelleri, kütüphaneciler veya bilişimcilerdir. Hasta bakımının kalitesi üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptirler, hekimleri, yardımcı sağlık uzmanlarını, yöneticileri, öğrencileri, fakülteleri ve araştırmacıları destekler ve kendi alanlarındaki yeni gelişmeleri öğrenmeleri için yardım ederler. (MLA, 2019)

Alandaki profesyonellerinin;

- Gelişimi için gayret gösteren
- Yenilikçi fikirlere açık
- Teknoloji konusunda yetenekli
- Yaratıcı ve meraklı
- Hizmet odaklı
- Yüksek iletişim becerilerine
- Öğretim becerisine
- Problem çözme becerilerine sahip olması gerektiği dile getirildi.

Kanıta dayalı tıp uygulamaları kullanan kurumlarda sağlık ve tıp kütüphanecileri için yeni bir kütüphane pozisyonu açıldığı ifade edildi bunların örneklerini Türkiye'de de yavaş yavaş görüyoruz. Dünya üzerinde sistematik derleme ve kliniklerde de kütüphaneci pozisyonları açıldığı örneklerle aktarıldı.

Koç Üniversitesi olarak kanıta dayalı tıp üzerine verdikleri destekler

- Kanıta Dayalı Uygulamalar
- Kanıta Dayalı Kaynaklar
- Bilgi okuryazarlığı
- Atıf Yönetim araçları
- Bibliyometrik uygulamalar
- İstatistik, Analiz Uygulamaları olarak sıralandı.

Günümüzde hekimlerin sadece deneyimlerine dayanarak hastalıkların tanı ve tedavisine yönelik karar vermeleri tek başına anlamını yitirmiş, kararların kanıt ve/veya kanıtlarla desteklenmesi gerekliliği ve özellikle geleneksel tıp uygulamalarının yerini alan “Kanıt Dayalı Tıp” (KDT) uygulamaları, hastalıkların tanı ve tedavi süreçlerinde, doğru kararların verilebilmesi için sistemli bir yaklaşımla nitelikli ve güncel araştırmalarla desteklenmesini gerektirdiği ifade edildi. Bilgi kaynaklarına ulaşımındaki değişimler ve gelişmelerle birlikte son yıllarda tıp alanında KDT yaklaşımı ön plana çıktığı için ve sağlık alanı da etkilendiğinden dolayı tıp ve sağlık bilimlerinde çalışanların kanıt dayalı bilgiye yönelik gereksinimleri ve bilgi arama davranışları üzerine kullanıcı çalışmaları yoğunlaştığı aktarıldı.

KDT çalışmalarında akademisyenler başarılı olmak için hangi çalışmaları, hangi konulardan yararlandıkları, hangi kaynaklardan yararlandıkları ve nelere ihtiyaçları oldukları aktarıldı. Sağlık alanı ile ilgili üretilen çok fazla bilgi, araştırma ve çalışmalar vardır ve bu konuların sistematik hale gelmesinde sağlık profesyonellerine en büyük desteği sağlayanların kütüphane ve kütüphaneciler olduğu altı çizilerek aktarıldı. Tıp kütüphanecilerinin KDT sürecindeki rolleri aşağıdaki şekilde ifade edildi:

- Kullanıcı sorularının cevaplarının nereden ve nasıl bulunabileceğini bilmek,
- En iyi klinik uygulamalarını seçmek,
- En iyi kanıtları bulmak,
- Bulunan kanıtların güvenilirliğini değerlendirme ve sunmaya destek vermek,
- Sağlık bilimleri alanındaki yeni gelişmeler doğrultusunda bilgi hizmetlerini organize etmek,
- Kullanıcılarına “kanıt dayalı bilginin” kanıt dayalı veri tabanlarından erişilebilir ve geriye dönük kullanılabilir olmasını sağlamak
- Hekimler ile birlikte hasta vizitelerine, vaka sunumu toplantılarına, klinik, eğitim veya bölüm konferanslarına katılım sağlamak,
- Hastalıklarla ilgili makaleleri araştırıp hekime hazır hale getirmek

Sağlık alanında geliştirilmiş olan birçok elektronik veri tabanı ile kütüphane koleksiyonları gün geçtikçe zenginleştiği elektronik kaynaklar ile oluşturulan kütüphane koleksiyonlarının tıp ve sağlık alanında çalışan akademisyenlerin kaynak teminine kolaylık sağlayarak, bilimsel çalışmalarına ve akademik yükselmedeki başarılarına katkısı yüksek olduğu dile getirilerek bu elektronik kaynaklara örnekler verildi.

“Kanıt Dayalı Bilgi: Düşünme, Yazma ve Uygulama Üzerine Tıp Kütüphaneciliği” başlıklı sunum içeriğinde sağlık hizmetlerinin yürütülmesinde sağlık profesyonellerinin (doktor, diş hekimi, hemşire, radyolog, anestezi uzmanı, vb.) kaliteli yetiştirilmesi ve eğitimi önemli olduğu bu eğitim temelinde mesleki bilgi ve deneyim kazanmalarının yanı sıra alanıyla ilgili bilgilere nasıl, ne şekilde ulaşabileceğini bilme, anlama ve kullanma becerisine sahip olmaları; doğru, güncel ve kanıt dayalı bilgiye kolaylıkla ulaşmaları sağlanması gerektiği ifade edildi. Bu nedenle sağlık profesyonellerinin ve tıp öğrencilerinin eğitim-öğretim faaliyetlerinde ve bilimsel araştırmaların gerçekleşmesinde, klinik uygulamaların başarıya ulaşmasında tıp kütüphanecilerinin önemli bir yeri olduğu vurgulandı.

Tıp literatüründe bilgi artışı ve hızı büyük olduğundan ve birçok disiplinle ortak bir alan oluşturduğundan literatür kapsamı geniş olduğu açıklandı. Tıbbi bilgi üretimine artık tıp kütüphanecileri de kliniksel verileri analiz ederek raporlamak, kendi veri tabanlarını

hazırlayarak tıbbi bilgiye katkıda bulunduğu aktarıldı. Bu alanda en çok kullanılan e-veri tabanları aktarıldı:

- Bibliyografik veri tabanı ve tam metin içeren bilgi sağlayıcıları (Clinical Key, EbscoHost, NLM, OCLC, OVID gibi)
- Tam metin veri tabanları (Proquest, SpringerLink, ScienceDirect, Wiley, Future Science Group gibi)
- Kanıta dayalı veri tabanları ve klinik araştırmalar (BMJ Best Practice, BMJ Case Reports, Cochrane, Clinical Evidence, Dynamed, UptoDate vb.).
- Atıf, bibliyografik ve araştırma veri tabanları (ISI-WOS, Scopus, InCites, Meta Drug, BIOSIS Citation Index, Global Health vb.)
- İntihal önleme programları (Turnitin, iThenticate ve İntihal.net vb.)
- E-dergi (BMJ Journals, The BMJ, The Company of Biologists Journals, Elsevier E-Journals, Ovid-LWW Journals, Oxford Online Journals, Springer Link, Wiley E-Journals vb.)
- E-kitap (Elsevier E-Books, Emerald E-Books, Morgan & Claypool Colloquium Digital Library, Wiley E-Books, IOP Institute of Physics Science E-Books, OECD iLibrary, Ovid-LWW e-Books, Oxford University Press e-Books, Springer e-Books, UN iLibrary, Wiley E-Books vb.)
- Elektronik tıbbi kayıtlar (hastane bilgi sistemleri, hasta kayıt verileri)
- Referans yönetimi (EndNote, Mendeley vb.)

Kanıta dayalı bilgi ve kanıt piramidi hakkında bilgiler verildi.

Literatürde «kanıt» ve «kanıta dayalı bilgi» ile ilgili birçok kavram yer aldığı ve son gelişimler neticesinde bunlar:

- Kanıta dayalı bilgi (Evidence based information-EBI)
- Kanıta dayalı tıp (Evidence based medicine-EBM)
- Kanıta dayalı diş hekimliği (Evidence based dentistry-EBD)
- Kanıta dayalı hemşirelik (Evidence based nursing-EBN)
- Kanıta dayalı uygulama (Evidence based practice-EBP)
- Kanıta dayalı inceleme (Evidence based review-EBR)
- Gerçek dünyadaki kanıt (Real world evidence-RWE) olduğu aktarıldıktan sonra literatür taramalarında pubmed verilerine baz alınarak yıllara göre tarama sayıları tablo halinde gösterildi. Buna göre gösterilen yıllarda en fazla yapılan tarama ‘evidence(kanıt)’ olduğu ifade edildi.

Tıp kütüphaneciliği açısından kanıta dayalı düşünme, yazma ve uygulama örneği olarak MLA (Medical Library Association) çalışmaları ele alındığı aktarıldı. MLA’nın resmi sayfası incelendiğinde tıp kütüphanecilerine yönelik web seminerleri, yayını olan JMLA dergisinde yayımlanan son güncel makaleler, personel eğitimleri, sempozyum, kongre vb. bilimsel toplantılar, mesleki tartışma listeleri, sosyal medya araçları (twitter, facebook, instagram), dijital kütüphane, tıp kütüphanecilerinin kariyer merkezi ve iş bulma, 2020 MLA vizyonu, geleceğin tıp kütüphanecileri vb. başlıkta birçok çalışmanın olduğu aktarıldı.

MLA’nın çalışmalarından yola çıkarak Kanıta dayalı bilgi temelinde tıp kütüphanecileri neler yapar/yapmalıdır? sorusuna aşağıdaki maddelerle cevaplar verildi.

- Tıp, hemşirelik, diş hekimliği eğitim programlarına yönelik kütüphanenin araştırma ve öğretim hizmetlerini geliştirebilir.
- Kanıta dayalı bir uygulama kapsamında bilgi okuryazarlığı ele alınarak tıp öğrencileri için kurslar/dersler düzenlenebilir.

- Sağlık bilimlerine kütüphane öğrenimi ve en iyi kanıtları bulma konusunda

«Game on!» oyunlaştırma ile motivasyon artışı ve öğrencilerin ilgisini arttırarak kütüphane eğitimi gerçekleştirilebilir. Örneğin yeni bir veri tabanının öğretilmesi veya kanıta dayalı veri tabanı uygulaması için bir oyun tasarlanabilir.

- Tarihi değere ve öneme sahip dijital tıp koleksiyonları oluşturabilir.
- Tıp kütüphanelerinde 3B baskı, 3 Boyutlu materyaller ve hizmetlerle sağlık hizmetlerini ve eğitimini destekleyen inovasyonel bir yaklaşımla hizmet kalitesini yükseltebilir.
- Klinik uygulamaları desteklemeye yönelik veri madenciliği
- Güvenilir çevrimiçi hasta eğitimi için elektronik tıbbi kayıtların kullanılması
- Kanıta dayalı bilgi erişiminde ve kullanımında adaletli olmak gibi pek çok gelişmelerden ve başlıklardan söz edilebilir.

Tıp kütüphanelerinin ve tıp kütüphaneciliğinin temel amaçlarını aşağıda maddelerle açıklandı.

- Alanla ilgili her türden bilgileri/belgeleri/verileri toplar, düzenler ve talepte bulunanlara sunar.
 - Alanla ilgili hem basılı hem de elektronik bilgi kaynaklarını temin eder, kayıt eder ve bu kaynaklara kolay erişimi ve kullanımı sağlar.
 - Hasta/hastalık/hastane arşivlerini oluşturur (hastane ve klinik kütüphaneleri).
 - Elektronik sağlık kayıtları/bilgilerini toplar, kontrol eder, korur ve arşivler.
 - Kanıta dayalı bilgileri elde eder, değerlendirir ve raporlar.
 - Alanla ilgili eğitim-öğretim, araştırma, bilimsel faaliyet ve klinik uygulama çalışmaları ile ilgili isteklerini karşılar.
 - Tıp kütüphanecilerinin literatür incelemesini yapması, sistematik derlemeleri toplaması, kanıta dayalı verileri analiz ederek rapor haline getirmesi ve bu raporu ilgiliye sunmalıdır.
- Tıp ve sağlık bilimleri sürekli ilerlemekte, gelişmekte ve değişmektedir. Bu değişimde biriken tıbbi bilgilerin düzenlenmesinde, işlenmesinde, korunmasında ve erişilebilir olmasında uzman kişilere duyulan ihtiyaç giderek artmakta ve önem kazandığından nitelikli tıp kütüphanecilerini yetiştirmek, onların sürekli eğitimlerini sağlamak en temel görevimiz olarak ifade edildi. Sağlık profesyonellerinin kanıta dayalı bilgi olarak yaşam boyu öğrenmelerini desteklemek amacıyla öncelikle iyi birer tıp okuryazarı olmaları sağlanması için bu amaçla BİY Bölümlerinde müfredatta tıp kütüphaneciliği dersine ve/veya tıbbi dokümantasyon, hastane bilgi sistemleri gibi konulara yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

VI. OTURUM: Akıllı Kütüphane Binaları ve Örnek Tasarımlar

Moderatör:

Ethem Olukcuoğlu – *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*

Konuşmacılar:

Kasım Çelik – *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi*

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Kütüphanesinde birkaç yıl önce kullanıcıların beklentisini karşılamayan ve günümüz teknolojik imkânlarından oldukça uzak bir şekilde hizmet verildiğini fakat yetkili kişilerle mevcut durumu değiştirmek için görüşülerek dönüşüm sürecine başlandığı aktarıldı. Kütüphanelerde değişimin neden gerekli olduğu, hitap edilen kullanıcıların kütüphanelerden ve kütüphanecilerden neler beklediği hususuna

değinildi. Kullanıcıların kütüphaneyi tercih etmelerinde etkili olan unsurlardan söz edilerek uluslararası örneklerle desteklendi.

Bahsi geçen süreçte kütüphane yöneticileri ve çalışma ekibinin ilgili mimar ve mühendislerle işbirliği içinde bina tasarımı, iç mekân düzenlemeleri ve saklama koşulları vb. konularda ortak karara vararak kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamak ve aynı zamanda memnuniyeti en üst seviyeye çıkarmayı hedeflediklerinden bahsedildi. Bina inşaatı tamamlandıktan kısa bir süre sonra hizmete açılan kütüphanede öngörüleemeyen sorunlara değinildi ve taşınma esnasında fotoğraflanan görsellerle desteklendi.

Mustafa Kemal Çelebi – Çukurova Üniversitesi

1979 yılında kurulan Çukurova Üniversitesi Kütüphanesi'nin olumsuz olarak etkilendiği Deprem, Yangın, Öğrenci Olayları - Kütüphane işgali, Deprem güçlendirmesi - tadilat gibi süreçlerden bahsedildi. Yaşanan olaylar geçmiş-günümüz-gelecek karşılaştırması yapılarak fotoğraflarla desteklendi. Çukurova Üniversitesi Kütüphanesi'nin kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda dönüşümü/değişimi sunuldu. Kütüphane binalarının engelli dostu olması temel alınarak oluşturulması gerektiği ve ayrıca kâğıt israfına yönelik çözümler üzerinde duruldu. Değişimin amaç ve hedefleri, planlanması, faaliyete geçirilme aşamaları ve bu aşamalarda karşılaşılan sorunlar belirtilerek çözüm önerilerinde bulundu. Özellikle tadilat esnasında yaklaşık 1 yıl süreyle hizmet veremeyen kütüphanede ne tür eksiklikler olduğu belirlenerek izolasyon, döşeme, bina güçlendirme, iklimlendirme sistemleri, elektrik sistemi, engelli kullanıcıların bilgiye erişimi hususunda karşılaşılan sorunların giderilme süreçleri aktarıldı.

Dr. Öğr. Üyesi Berrin Balkaş Yılmaz – *Ataşehir Adıgüzel Meslek Yüksekokulu*

“AKILLI BİNALAR: KÜTÜPHANE BİNALARI AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME” ana başlığında değerlendirilen bu sunumda 5 temel başlık üzerinde durulmuştur.

1. Akıllı bina nedir? Normal binadan farkları nelerdir?
2. Akıllı bina tasarımı
3. Pasif ve aktif bina alt sistemleri
4. Kütüphanelerde akıllı binaların tercih edilme sebepleri
5. Akıllı kütüphane binalarının avantajları ve dezavantajları

1. *Akıllı bina nedir? Normal binadan farkları nelerdir?*

Akıllı binalar birbiri ile uyumlu birçok sistemi içeren; yatırım ve işletim maliyetini azaltmak ve kullanıcı performansını yükseltmek amacıyla kaynakların koordineli bir şekilde yönetimini sağlayan, kolay kontrol ve müdahale edilebilir, sağladığı konforla kişilerin beklentilerine karşılık veren, beraberinde enerji tasarrufu da sağlayarak sürdürülebilir bir yaşam alanını hedefleyen yapılardır.

Akıllı bina ile normal bir bina arasındaki farklar nelerdir?

- Akıllı bina sistemleri sürekli gelişen teknolojiyle uyumlu, gelişime açık, yüksek standartlara ve müşteri memnuniyetine odaklı, farklı sistemlerin tek bir otomasyon merkezinden kontrolünü sağlayabilen çevre dostu bir uygulamadır.
- Binada kullanılan merkezi otomasyon sistemi, diğer sistemlerle birlikte çalışır.

2. Akıllı bina tasarımı

Singapur’da resmi Kamusal Çalışma Bölümü’nün (PWD) yapmış olduğu araştırmaya göre akıllı bir bina, aşağıdaki koşulları yerine getirecek şekilde tasarlanmalıdır:

- Bina, farklı sistemlerin (kullanıcılar için rahat bir çalışma ortamı sağlayan havalandırma, ısıtma, aydınlatma, güvenlik, yangın-alarm gibi) izlenmesi için gelişmiş otomatik kontrol sistemlerine, uygun telekomünikasyon olanaklarına ve katlar arasında veri akışına olanak tanıyan iyi bir ağ (network) alt yapısına sahip olmalıdır. Çünkü günümüzün akıllı bina sistemleri bu altyapı yoluyla birimler arası iletişim kurmakta, otomatik algılama, karar verme ve tepki verme mekanizması durumuna gelmekte, hatta artık sisteme yüklenmemiş verileri de öğrenebilme yeteneğini kazanmaktadır.
- Binayı tasarlarken kişi bina içerisinde ve dışında hangi sorunlarla karşılaşabilir ve sistem bu sorunları çözmek için neler yapmalıdır sorusu düşünülmeli ve akıllı bina teknolojisinin bunlara cevap vermesi sağlanmalıdır.

3. Pasif ve aktif bina alt sistemleri

Enerji krizi ve çevre kirliliğinin giderek artıyor oluşu, yapılan çalışmaları sürdürülebilir ve çevreye dost enerji kaynaklarının kullanılmaya, enerjinin kendisini yenilemesine, enerji tüketimini azaltmaya, etkin bir şekilde kullanmaya ve bunları yaygınlaştırmaya yöneltmiştir. Bu amaçla akıllı bina çalışma sistemleri iki alt gruba ayrılmış ve enerjiyi etkin kullanmak amacıyla akıllı binalarda öncelik pasif sistemlere verilmiştir. Gereksinimlerin pasif sistemler ile karşılanamadığı durumlarda enerji sarfiyatı gerektiren eylemlere yani aktif sistemlere başvurulmuştur.

Pasif Bina Alt Sistemleri

Amacı; dışarıdan elektriksel veya mekaniksel müdahalede bulunmadan binanın doğal havalandırma ve ısıtmasının yapılmasıdır. Burada binanın kendi tasarımından yararlanılarak güneş ışığının içeri alınması ve doğal havalandırmaların yapılması amaçlanır. Güneş ışığından yararlanarak ısı elde edilmesi ilkesine dayanır. Güneş enerjisinin toplanması, depolanması, iç mekânlara dağıtılması ve gerektiğinde kullanılmasını sağlayan sistemlerdir.

Aktif Bina Alt Sistemleri

Amacı; teknolojik donanımlardan yararlanarak ve yapım aşamasında bunları yapıya uyarlayarak binadan güvenlik, haberleşme ve enerji yönünden maksimum fayda ve yarar sağlamaktır. Yapıya uyumlu bu elektriksel ve mekaniksel sistemler pasif sistemlerin yeterli olmadığı durumlarda kullanılmaktadır ve binadan en verimli şekilde yararlanılmasını sağlamaktadır.

Akıllı bina projelerindeki teknolojik sistemler genel olarak aşağıdaki şekilde gruplanabilir:

- Havalandırma ve iklimlendirme de denilen HVAC (Heating-ventilation-air conditioning) sistemleri,
- Elektriksel güç sistemleri,
- Aydınlatma sistemleri,
- Asansör vb. bina içi taşıma ve geçiş sistemleri,
- Yangın güvenlik sistemleri,

- Güvenlik yönetim ve kullanıcı tanıma sistemleri,
- İletişim ve bilgi (ağ) sistemleri,
- Enerji yönetimi ve izleme sistemleri

Akıllı kütüphane binasının çevreye ve ekonomiye katkısı ve akıllı bir kütüphane binasının beklentileri etkileyen parametreleri ve değerini belirleyen unsurlar; konfor ve verimlilik, enerji tasarrufu, multimedya sistemlerine sahip olması, güvenlik sistemlerine sahip olması, işletme masrafinin az olması, özel kullanıma uygunluk, uluslararası sistemlere uygun olarak yapılması, binanın çevreye duyarlı ve yeşil alanlara sahip olması, binanın özel dekore edilmiş dış cephe ve iç dizayna sahip olması ve merkezi kontrol sisteminin fonksiyonel olmasıdır.

4. *Kütüphanelerde akıllı binaların tercih edilme sebepleri*

Akıllı binalar, bünyesinde insan hayatını kolaylaştıracak teknik ve teknolojik birçok sistem barındırır. Önemli olan, bu sistemlerin insanların beklentilerine ne ölçüde karşılık verdiği, kişilerin yaşantısını nasıl kolaylaştırdığı ve neleri kapsadığıdır. Binadan beklentileri karşılanan kütüphane kullanıcısı binayı daha uzun süre kullanmaya başlar. Bu da dermenin daha fazla kullanılmasına ve kütüphane etkinliklerinden kullanıcıların daha fazla yararlanmasına katkıda bulunur ve hem binanın hem dermenin daha verimli kullanılmasını sağlar. Akıllı binaların günümüz beklentilerini karşılayabilecek farklı sistemleri içerisinde barındırması gerekmektedir. Bu sistemler binanın uzağındayken kontrol edilebilen ısıtma, soğutma, havalandırma ve aydınlatma sistemini içinde barındırabileceği gibi, insanların kendisini güvende hissedebileceği güvenlik, kamera, yangın algılama sistemlerini de içinde barındırılabilir. Bina içerisinde bulunan kontrol paneli sayesinde her şey tek bir yerden yönetebilir, bu sayede panelden ayarlanabilen ısıtma, soğutma ve aydınlatma elemanlarıyla enerji tasarrufu sağlanabilir. Kütüphane materyallerinin türüne ve özelliklerine uygun bir şekilde bulundukları mekânlarının ısısı, ışığı, havalandırması ve güvenliği sistem tarafından otomatik olarak kontrol edilir. Materyalin ve o mekânlarda bulunan kişilerin sağlığı için de bu mekânların kontrolü önemlidir.

5. *Akıllı kütüphane binalarının avantajları ve dezavantajları*

Akıllı kütüphane binalarının avantajları

Günümüzde kullanılan enerji kaynaklarının sınırlı olması ve enerji fiyatlarının yüksek olması bu konuda tasarrufu önemli kılmaktadır. Gereksiz enerji tüketimine neden olan en büyük etkenler, gereksiz yere açık bırakılan ışıklar, yüksek seviyelerde çalıştırılan ısıtma ve soğutma sistemleri, binanın kullanılmayan bölgelerinin ısıtılması, gün ışığından gerektiği kadar faydalanamama, açık bırakılan cihazlar ve benzeri durumlardır. Yeni nesil akıllı kütüphane binası sistemleri bu bağlamda ciddi bir enerji tasarrufu sağlayarak fazla enerji tüketiminin önüne geçmektedir. Kütüphane içerisinde farklı mekânların içerdikleri dermenin türüne ve orada bulunan kişi sayısına göre ısı ve havalandırma düzenleri otomatik olarak kontrol edilebilir. Konfor ve güvenliğin yanı sıra, bu binalar az atık oluşturacak, oluşturduğunu da geri dönüştürebilecek özelliklere de sahiptir, yani çevre dostudur. Güvenlik sistemleri ile önceden önlemler alınır ve binada oluşabilecek tehlikelere karşı uyarı sistemleri devreye girerek olası kazaların önüne geçilmesi sağlanabilir. Cihazların kullanım zamanları ucuz tarifelere göre seçilirse enerji tüketimi %30 oranında azaltılabilir. Kapı güvenlik kontrol sistemleri ile dermenin güvenliği sağlanır, kullanıcılar kimlik ve eşya kontrolü ile zaman kaybetmez.

Akıllı kütüphane binalarının dezavantajları

- Birçok şeyi insanların yerine yapmasından dolayı çalışanları tembelliğe itebilir.
- Sorumluluğu azaltmayı amaçlarken insanları monotonlaştırır ve kişileri düşünmemeye itebilir.
- Kontrol panelinde oluşabilecek sorunlar beraberinde çeşitli sıkıntılar getirebilir.
- Sistemde oluşabilecek herhangi bir arıza yaşam alanındaki gereksinimleri aksatabilir veya engelleyebilir.
- Sonrasında tasarruf olanağı olsa da, böyle bir sistemin kurulmasının da bir maliyeti vardır. İthal malzeme yerine yerli malzeme kullanımı, bunu bir miktar aşağıya çekecektir.

Bilal Bozkurt – *Marmara Üniversitesi*

“Değişim Sürecinde Dönüşen Kütüphane Binalarının Proje Süreçleri ve Kütüphanecilerin Rollerini” başlığında ele alınan sunum içeriğinde; değişimin iki temel unsuru olan binalar ve hizmetler, proje süreçlerinde kütüphanecilerin rolleri ve Marmara Üniversitesi Kütüphanesi dönüşüm projesi süreçleri değerlendirilerek bilginin, teknolojinin etkisiyle gelişimi, değişimi ve dönüşümü ile beraber bilgi profesyonellerinin yeni görev ve becerileri, sahip olması gereken genel nitelikler ele alındı. İnternet ve bilgi iletişim teknolojilerinin geleneksel kütüphane hizmetlerini etkilemesi ve değiştirmesi üzerinde duruldu.

Kütüphane yöneticilerinin bu projelerin içinde yer alması, proje çalışması, proje okuma, mimari jargona sahip olma, teknik şartnameler hazırlama, satın alma ve ihale süreçleri gibi bir çok konuda biz kütüphaneciler için çok ciddi deneyimler ve kazanımlar edinmesine yol açmaktadır.

Yeni nesil için modüler olan dinamik iç mekânlar kütüphane kavramının değişimini sağlamıştır. Mimari unsurlarla beraber, hizmet içerik değişimleri, kütüphanelerin 7/24 hizmet veren sosyal yaşam merkezi haline dönüşmesini sağlamıştır.

Teknoloji ve internetin sunmuş olduğu birçok yenilik; tutum, davranış ve beklentilerin değişimiyle birlikte kütüphane hizmetlerinin de değişimine neden olmuştur.

İlgili dönüşüm süreci başlatılmadan önce hazırlanan 2 boyutlu ve 3 boyutlu proje teknik çizimleri, videolar, detay çizimler ve uygulama projeleri olarak tüm detaylarıyla paylaşıldı. Projeden sonra akıllı bina ve kütüphane hizmetleri hayata geçirilmiştir. Bunlar; iklimlendirme sistemi, yangın alarm sistemi, aydınlatma kontrol sistemi, merkezi UPS Sistemi, kartlı geçiş sistemi, kitap güvenlik sistemi (RFID vb.),merkezi kamera güvenlik sistemi, kütüphane otomasyon sistemi, kitap ödünç-iade sistemi, grup/bireysel çalışma odaları rezervasyon sistemi, koltuk rezervasyon sistemi, şifreli emanet dolap ödünç sistemi, katalog tarama kioskuları, bilgilendirme kioskuları,kitap yıkama cihazları,3 boyutlu yazıcılar, tablet, laptop, dron vb. teknolojik ürünlerin ödünç verilmesidir.

Proje Süreçlerinde kütüphanecilerin rolleri planla, uygula, kontrol et, önlem al şeklinde özetlenmiştir. Sonuç olarak, ihtiyaçların eksiksiz olarak tespit edilmesi, planlama döneminin uzun, uygulama dönemini kısa tutulması, teknik şartnamelerin ihtiyaçlara cevap verecek şekilde belirlenmesi ve gerekli hallerde uzman desteği alınması, işin başında mutlaka kütüphanecilerin olması ve her aşamayı denetlemesi, projenin tüm paydaşlarıyla iletişimin pozitif yürütülmesi, mümkün olduğunca tüm süreçlerin yazılı ve kanıtlı yürütülmesi, karar süreçlerinde mutlaka üst makamlardan görüş ve onay alınması, sorunlu noktalarda müdahalede bulunulması hususlarının önemi vurgulanmıştır.

Yararlanılan Kaynaklar:

Üniversitelerin patent başvuru sayıları, [Çevrimiçi] Elektronik adres: <http://www.destekpatent.com/haber-detay/universitelerin-patent-basvuru-sayilari> erişim 28 Kasım, 2019

Buono, M. P. ve Kordeleski, A. (2013). Connect, create, collaborate how and why social media is good for your library and why you should join the fun. Young Adult Library Services, Winter, 11(2), 30.

“URAP”, [Çevrimiçi] Elektronik adres: <http://tr.urapcenter.org/2019/2019.php> erişim 28 Kasım, 2019

“URAP”, [Çevrimiçi] Elektronik adres: http://tr.urapcenter.org/2019/2019_t9.php erişim 28 Kasım, 2019

“APEX Hakkında”, [Çevrimiçi] Elektronik adres: <http://akademik.akdeniz.edu.tr/apex> erişim 28 Kasım, 2019

GİB 2019 KATILIM SERTİFİKASI

Sayın Uğur Kağan

31 Ekim - 3 Kasım 2019 tarihlerinde gerçekleştirilen
Gelecek İçin Bilgi Çalıştayı: Bilginin Dönüşümü 2019'a
katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

